

«Να με συγχωρούν αν τους κακομεταχειρίζουμε λιγάκι... Δημητράκης»

Ο Καραγάτσης και η στάση του στις αντιδράσεις για τα γραπτά του.

Ο Μ. Καραγάτσης σ' ένα εξώφυλλο αντιτύπου της πρώτης έκδοσης του μυθιστορήματος που τον καθιέρωσε "Ο Συνταγματάρχης Λιάπκιν" που χάρισε στην αδερφή του Ροδόπη Ροδοπούλου και στον συζυγό της Φιλοποίμην Τζουλιάδη, διευθυντή της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής της Λάρισας γράφει: "Στον Φιλοποίμην και στην Ροδόπη, και να με συγχωρούν αν τους κακομεταχειρίζουμε λιγάκι σ' αυτές τις σελίδες. Δημητράκης". (το αντίτυπο αυτό το έχει ο ανιψιός του Τζουλιάδη και δημοσιεύθηκε στο βιβλίο της Ιουλίας Κανδύλα: "Η ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ από το 1910- 1944, έκδοση Ελλα, Λάρισα 2004).

Η πρώτη έκδοση του Λιάπκιν έγινε από τον εκδοτικό οίκο ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ ΑΕ στην Αθήνα (ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ). Να σημειώσουμε ότι ο Καραγάτσης απευθύνθηκε πρώτα σε έναν άλλο εκδότη της Αθήνας, συστημένος, αλλά εκείνου δεν του άρεσε η αυτοπεποίθηση του νεαρού άγνωστου συγγραφέα που με το χειρόγραφο ζητούσε να μάθει "πόσα αντίτυπα θα πάρω και τι ποσοστά θα μου δώσετε από τις πρώτες τρεις χιλιάδες", όπως αφηγήθηκε ο βιογράφος Νίκος Τουτουντζάκης στον Αρτέμης Μάτσα (ιδέ περιοδικό "Ταχυδρόμος" 1979 - 25 Ιανουαρίου).

Ο νεαρός Καραγάτσης λοιπόν το 1933 αισθάνεται την ανάγκη να

* ΠΑΥΛΟΣ ΛΑΛΟΣ: Γεννήθηκε το 1952 στην Κρασιά Ελασσόνας. Σπούδασε στο Πολυτεχνείο Θεσ/νίκης Τοπογράφος Μηχ.. Είναι δημοσιογράφος σε έντυπα και κυρίως στο ραδιόφωνο όπου έχει συνεχή παρουσία 19 χρόνων, στην ΕΡΑ και στο Δημοτικό ραδιόφωνο ΔΗΡΑΛ. Ασχολείται με το τραγούδι με το μουσικό συγκρότημα ΗΧΟΣ ΓΗΓΕΝΗΣ και έχει κυκλοφορήσει το CD «Αρετούλα», με παραδοσιακά τραγούδια.

Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές «ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ» 1981, «ΑΝΤΙΡΡΟΠΙΑ» 1988, «ΑΜΦΙΣΤΟΜΑ» 2004, το θεατρικό «Ο ΚΑΛΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΣΒΕΪΚ» 2000 - για το οποίο βραβεύτηκε με το χάλκινο μετάλλιο από την Διεθνή Ακαδημία Lu'ce του Παρισιού για το 2002.

Είναι εκδότης του Πολιτιστικού περιοδικού ΑΝΤΙΔΩΡΟ.

Έχει επιμεληθεί και συνεκδώσει την ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΛΑΡΙΣΑΪΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ το 1999, Λάρισα και επιμελήθηκε τις δύο Ανθολογίες με Κρασιάτικη Ποίηση.

Είναι από τους ιδρυτές και πρώτος πρόεδρος της ΕΛΟΣΥΛ, και μέλος της Σύνταξης του ετήσιου λογοτεχνικού περιοδικού ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΛΑΡΙΣΑ. Είναι συντάκτης του περιοδικού «Ελασσονίτικα Γράμματα», υπεύθυνος επιμέλειας ύλης του τριμηνιαίου περιοδικού Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ στη Λάρισα και υπεύθυνος δημοσιογράφος της Εφημερίδας Κινηγεται Νέα. Επίσης, βοηθώντας Συλλόγους, είναι ιδρυτής και υπεύθυνος ύλης των περιοδικών ΣΗΡΟΚΡΑΝΙΩΤΙΚΑ και ΑΡΓΙΣΣΑ.

Πήρε μέρος σε συνέδρια της ΛΑΡΙΣΑΣ, ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ, ΡΑΨΑΝΗΣ, ΑΜΠΕΛΩΝΑ και ΔΑΜΑΣΙΟΥ και εισηγήσεις του είναι δημοσιευμένες στα πρακτικά των συνεδρίων.

ζητήσει συγγνώμη από το γαμπρό του και την αγαπημένη του αδερφή, γιατί τους βάζει σαν δευτερεύοντα πρόσωπα στο μυθιστόρημα του ως ο κ. Διευθυντής και η κυρία Διευθυντού, χωρίς να τους "κακομεταχειρίζεται" και τόσο. Ας δούμε αποσπάσματα του μυθιστορήματος: σελ. 15.

"Στο Φρίξο καβαλούσε η κυρία Διευθυντού, στο Βαλία ο Φόγκελ, κατέβαιναν τριποδίζοντας στη Λάρισα, έφταναν στο Αλκαζάρ. Η κ. Διευθυντού έπαιρνε τσάι ή λεμονάδα... το μεσημέρι γύριζαν πάλι τριποδίζοντας και χαιρετώντας στο δρόμο τους Λαρισινούς, τους σκανδαλισμένους από τα καινά τούτα δαιμόνια".

Στη σελ. 32. "Ο Διευθυντής ήταν άτεκνος, και τόχε μαράζι".

Στη σελ. 38. "Ο Διευθυντής, άνθρωπος πολύ κλειστός στον εαυτό του, δεν έδινε εύκολα τη φιλία του σ' οποιονδήποτε".

Όμως ο Καραγάτσης δεν ζήτησε συγγνώμη από τους κατοίκους της Φιλιππούπολης της Λάρισας για το πως τους παρουσιάζει, ούτε από τον άνθρωπο από τον οποίο άντλησε τα περισσότερα στοιχεία, μορφή και προσωπική ιστορία, για να πλάσει τον ήρωά του τον κόμη Νταβίντ Μπόρισιτς Λιάπκιν.

Γράφει στη σελ. 10-12. "Για να πάμε από τη Λάρισα στη σχολή, περνάμε από ένα αγροτικό συνοικισμό τη Φιλιππούπολη. Οι κάτοικοι του ήρθαν πρόσφυγες από τη Βουλγαρία πριν το 1912. Είναι καλοί άνθρωποι, γεροί, δουλευτάδες και μαζεμένοι νοικοκυραίοι. Έχουν γυναίκες όμορφες μα πολύ ερωτιάρες και λεύτερες...", "οι μαθητές της Σχολής μελετούν στις κάμαρές τους (που νοικιάζουν), πλάι στις γυναίκες που είναι θερμές και λεύτερες. Ο έρωτας δεν αργεί ν' ανάψει. Η μάνα κάνει πλάτες στη θυγατέρα κι η θυγατέρα στη μάνα. Γεννιούνται και παιδιά... Η Γεωργική Σχολή γονιμοποιεί τη Φιλιππούπολη".

Για τον Λιάπκιν γράφει στη σελ. 18 περιγράφοντάς τον... «κόμης Νταβίντ Μπόρισιτς Λιάπκιν ήταν ένας άντρας ως πενήντα χρόνων, ένας κολοσσός. Το ύψος του έφτανε τα δύο μέτρα. Πλάτες φαρδιές, πόδια και χέρια πελώρια, αναλογίες αρμονικές, ούτε ένα δράμι ξύγκι περιττό. Ξανθός και ροδοκόκκινος, δεν είχε ακόμα δοκιμάσει το ηλιόκαμα του Ελληνικού ουρανού... Ο Λιάπκιν κάθισε σε μια βαθιά πολυθρόνα. Έλαμπε από ευχαρίστηση η αυστηρά αγαθή μορφή του."

Στη σελ. 32. "Το βράδυ ο Λιάπκιν δεν έβγαινε ποτέ. Κλεινόταν στην κάμαρά του, φορούσε μια ρόμπα με πράσινα κλαδιά, έριχνε μπόλικα ξύλα στη σόμπα και διάβαζε ως τα μεσάνυχτα τα βιβλία που του δάνειζε ο κ. Διευθυντής. Διάβαζε κουτσοπίνοντας ξεροσφύρι ούζο, ώσπου ν' αδειάσει τη μπουτίλια".

Στην πορεία του μυθιστορήματος γράφει ότι ο Λιάπκιν γνώρισε την

Ελληνίδα νοσοκόμα Κατερίνα την οποία παντρεύτηκε (γιατί η Ρωσίδα γυναίκα του είχε πεθάνει και έκανε μαζί της δυό αγόρια κι ένα κορίτσι: Βάνιας, Μπαρίς, Νάντια ενώ είχε και τον Ντίνο το παιδί της γυναίκας του απ' τον πρώτο γάμο, τον οποίο ξυλοφόρτωνε συχνά. Τέλος ο Λιάπκιν πέφτει στον Πηνειό και πνίγεται (τέλος πετυχημένο για το μυθιστόρημα).

Το μυθιστόρημα προκάλεσε αντιδράσεις στη Λάρισα, και συζητήθηκε, αφού η Λαρισαίοι τότε συναντούσαν συχνά έναν Ρώσο που δούλευε στη Γεωργική Σχολή, ακριβώς στο ίδιο πόστο όπως ο Λιάπκιν στο σταθμό επιβητόρων ίππων (στα βαρβάτα άλογα που γονιμοποιούσαν σχεδόν όλες τις φοράδες τις περιοχής), με τα ίδια χαρακτηριστικά, τον Βασίλη Νταβίντωφ ή Δαβίδωφ, όπως είχε εξελληνίσει το όνομά του. Κι αυτός ο ίδιος ο Ρώσος μαθαίνοντας για το βιβλίο του κουνιάδου του Διευθυντή της Σχολής του Τζουλιάδη ζήτησε μονομαχία για την αποκατάσταση της θιγμένης του τιμής, μονομαχία που δεν έγινε ποτέ. Αυτός ο Δαβίδωφ είχε από την Ελληνίδα γυναίκα του Χαρίκλεια δύο κόρες την Μπούλα (Ελισάβετ) και την Βέρα, και μαζί τους μεγάλωνε ο Στέλιος Αναστασιάδης γιος της γυναίκας του από τον πρώτο γάμο της.

Βέβαια ο ήρωας του μυθιστορήματος Λιάπκιν ήταν δημιούργημα του Καραγάτση, όμως δεν ομολόγησε ποτέ ότι πήρε από το πρότυπο του Ρώσου Βασ. Δαβίδωφ τα περισσότερα στοιχεία και μετά έβαλε κάποια επεισόδια φανταστικά, έστησε διαλόγους, παραγέμισε με σεξ και κάποιες άλλες ιστορίες, έβαλε το γνωστό τέλος, και πέτυχε ως πεζογράφος. Επισκεπτόμενος την αδερφή του Ροδόπη στη Γεωργική Σχολή, μάθαινε όλες τις ιστορίες και τα κουτσομπολιά. Αν δεν είχε το δαιμόνιο του συγγραφέα, δεν θα γινόταν τίποτα, το πολύ να διηγούνταν πιπεράτες ιστορίες στις Αθηναϊκές παρέες στη φοιτητική του περίοδο.

Όμως το γράψιμο και η καθιέρωση ως συγγραφέα από νωρίς ήταν μια επιλογή του νεαρού Δημήτρη Ροδόπουλου στη Λάρισα, γιατί και πήρε μέρος σε διαγωνισμό διηγήματος (άλλωστε και ο πατέρας του έγραφε αλλά όχι λογοτεχνία - εκεί συγκρούστηκαν). Ο νεαρός Καραγάτσης διάβαζε πολύ Ρώσους συγγραφείς, και το Μ του ονόματός του το πήρε από τα Ρώσικα (Μίτια = Δημήτρης). Και το όνομα Λιάπκιν, από τα Ρώσικα μυθιστορήματα το άντλησε.

Μια ηθελημένη διαφορά του Λιάπκιν (ήρωα) και του πραγματικού Δαβίδωφ ήταν η καταγωγή και οι σπουδές. Ο Λιάπκιν στο βιβλίο είναι κτηματίας από το Καζάν που στη Γαλλία έμαθε τα Γαλλικά. Ο Δαβίδωφ, ο πραγματικός, ήταν από την Πετρούπολη, είχε κτήματα και σπούδασε στη Βόννη (BON) της Γερμανίας, Σχολή Γεωπονίας (γνώριζε Γερμανικά, ίσως και Γαλλικά).

Η επανάσταση των μπολσεβίκων πράγματι τον σάρωσε από τη Ρωσία (ως τσαρικό) και βρέθηκε στην Αθήνα με μόνο μια στολή.

Προσωπικά, στη Λάρισα γνώρισα τον Στέλιο Αναστασιάδη τον πρόγονο του Δαβίδωφ, ζει στη Νεάπολη της Λάρισας και μου έδωσε τα στοιχεία, όπως ότι ο πατριός του τον βοήθησε να σπουδάσει σε σχολή Γεωπονικών εφαρμογών της Τρίπολης. Μίλησα τηλεφωνικά με τη μια κόρη του Δαβίδωφ την Βέρα που ζει στο Πίτομπουργκ των ΗΠΑ, η άλλη δεν ζει πια. Έμαθα ότι ο Δαβίδωφ έφυγε από την Ελλάδα το 1944 με τη γυναίκα του και τις δυο κόρες στη Γερμανία και από κει στον Καναδά όπου πέθανε το 1961, ένα χρόνο μετά το θάνατο του Καραγάτση (1960).

Έμαθα και για τη σφοδρή αντιπαράθεση που έγινε στις εφημερίδες της Λάρισας (κυρίως τη ΛΑΡΙΣΑ) το 1979 όταν προβάλλονταν στην ΥΕΝΕΔ η τηλεοπτική σειρά Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΛΙΑΠΚΙΝ με τον Πέτρο Φυσούν στον ρόλο του Λιάπκιν. Βρήκα και τις σελίδες των εφημερίδων όπου ο Ρίζος Μπόκοτας (κυρίως) κατηγορούσε τον Δαβίδωφ για συνεργάτη των Γερμανών επί κατοχής που έκανε μεγάλο κακό στους Έλληνες αντιστασιακούς. Άλλοι όμως όπως ο Μορίδης είχαν αντίθετη άποψη, ενώ ο δημοσιογράφος Κώστας Περραιβός διατύπωσε το εξής λογικό ατράνταχτο επιχείρημα: "Γιατί κανείς Έλληνας δεν κατήγγειλε τον Δαβίδωφ στα διεθνή δικαστήρια εγκληματιών πολέμου, όπως έγινε με άλλους; Ο Δαβίδωφ δεν πέρασε από δικαστήριο".

Ο συγγραφέας μας ο Μ. Καραγάτσης κράτησε μια παράξενη στάση απέναντι στον Δαβίδωφ (το Alter ego του Λιάπκιν). Στο διήγημά του ΜΠΟΥΧΟΥΝΣΤΑ, που περιλαμβάνεται στο βιβλίο με διηγήματα ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ γράφει:

"Ο συνταγματάρχης Λιάπκιν ο ήρωας του ομώνυμου ρομάντζου μου, είναι πρόσωπο φανταστικό. Μια διαβολική όμως συγκυρία περιστατικών, έκανε τους Λαρισινούς να πιστέψουν πως η ιδέα για το μυθιστορηματικό Λιάπκιν μου την έδωσε κάποιος Ρώσος "άσπρος ονόματι Βασίλης Φόμιτς Σολομόνωφ. Η αλήθεια είναι πως οι περιπέτειες του πραγματικού Σολομόνωφ στη Λάρισα, έμοιαζαν τρομαχτικά με τα παθήματα του φανταστικού Λιάπκιν.) Honni Soit qui mal Pense..."

Με αυτό το κείμενο, συσκοτίζει τα στοιχεία γύρω από τον πραγματικό Ρώσο που ζούσε στη Λάρισα. Μυθοπλάθει ένα άλλο όνομα τον Βασίλη Σολομόνωφ, και αυτό κάνει φιλόλογους ακόμη και της Λάρισας να νομίζουν ότι έτσι είναι τα πράγματα. Όμως υπάρχει και ο βιογράφος Νίκος Τουτουντζάκης που το 1979 κυκλοφόρησε το βιβλίο του "Ο ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ" (Σελίδες 300), όπου παρουσιάζει πως γνώρισε ο

Καραγάτσης τον Λιάπκιν στη Λάρισα, σύμφωνα με όσα του αφηγήθηκε ο Καραγάτσης. Αυτά τα αναπαράγει ο Αρτέμης Μάτσας το 1979 στο περιοδικό ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ στις 25 Ιανουαρίου: "Πράγματι ο Συνταγματάρχης Λιάπκιν υπήρξε". Τον συνάντησε και τον γνώρισε, είπε ο Καραγάτσης σε μια επίσκεψη στη Λάρισα, τυχαία σε ένα καφεενεδάκι της Φιλιππούπολης. Του συστήθηκε κόμης Ντάβιντ Μπόρισιτς Λιάπκιν, πρώην λοχαγός του Ρωσικού στρατού κ.λπ. Σπούδασε γεωπόνος στο Μονπελιέ της Γαλλίας.

Εδώ λοιπόν άλλη συσκότιση. Πουθενά δεν λέει ο Καραγάτσης αυτό που η Λάρισα ήξερε, ότι υπήρχε ένας Ρώσος ο Δαβίδωφ, ότι η κ. Διευθυντού ήταν η αδερφή του Καραγάτση. Και ο Αρτέμης Μάτσας δεν μπαίνει στον κόπο να ρωτήσει και κάποιον Λαρισαίο. Ο δε Τουτουτζάκης, καλός κι αυτός βιογράφος, δεν πάτησε ποτέ στη Λάρισα, αλλιώς κάτι θα άκουγε.

Και οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η Ιουλία Κανδήλα στο βιβλίο της για την Αβερύφειο Σχολή, δεν αναφέρει στο προσωπικό της Σχολής τον Βασίλη Δαβίδωφ, παραδόξως.

Εμείς έχουμε όμως φωτοτυπία αιτήσεως του Β. Δαβίδωφ προς το Υπουργείο Γεωργίας το 1936, που ζητάει να του αναγνωριστούν τα χρόνια προϋπηρεσίας στην Αβερύφειο Γεωργική Σχολή από τις 17 Φεβρουαρίου 1922 που πρωτοδιορίστηκε με το βαθμό του Δοκίμου Νομογεωπόνου (με βάση το πτυχίο του της Γερμανίας) ως το 1925. Από τότε ως το 1928 ήταν ημερομίσθιος Επιμελητής κτηνοτροφίας εκτελών συγχρόνως και χρέη επιστάτη στο Σταθμό Επιβητόρων ίππων. Το 1935 γίνεται μόνιμος υπάλληλος του Υπουργείου Γεωργίας στη Σχολή.

Επίσης έχουμε στην κατοχή μας αντίγραφο δακτυλογραφημένης κατάστασης του 1943 με τα ονόματα υπαλλήλων και εργατών της Γεωργικής Σχολής που ήταν μέλη του Συνεταιρισμού (για να παίρνουν μερίδες τροφίμων). Πρώτος ο Διευθυντής Κ. Κεκεμένης και 17ος, με το χέρι γραμμένος, ο Βασ. Δαβίδωφ με 4 άτομα οικογένεια.

Τότε ο Καραγάτσης ζούσε στην Αθήνα παντρεμένος από το 1935 με τη Νίκη Καρυστινάκη ζωγράφο από την Άνδρο, περνούσαν δύσκολα αλλά έκαναν θεατρικές παραστάσεις όπως αυτή με τον Τσαρούχη στο ρόλο της Βασίλισσας Αμαλίας σε θεατρικό κείμενο του Καραγάτση. Σίγουρα μάθαινε τα νέα από τη Λάρισα αφού ο γαμπρός του ήταν ως το 1943 εκεί. Στη ΜΠΟΥΧΟΥΝΣΤΑ γράφει στη συνέχεια: «αυτός ο Ρώσος Σολομόνωφ, όταν ήρθαν οι Γερμανοί στη Λάρισα το 1941, γίνηκε διερμηνέας τους και

τους υπηρέτησε πολύ, τυραγνώνοντας τους Έλληνες πατριώτες. Όταν οι Νάζηδες... έφυγαν τον Οκτ. του '44 ο Σολομόνωφ τους ακολούθησε. Πήρε μαζί και τις δύο θυγατέρες του που είχε γεννήσει με τη δεύτερη γυναίκα του, τη Ρωμιά. Ύστερα από καιρό, ήρθε στη Λάρισα η φήμη πως ο Σολομόνωφ, φοβούμενος μη πέσει στα χέρια των ανταρτών, σκότωσε τα δυο κορίτσια του κι ύστερα αυτοκτόνησε. Αν αυτό είναι αλήθεια ή ψέματα κανείς δεν το ξέρει, κι ίσως ποτέ δεν μαθευτεί." Μετά λέει βρήκε στη Λάρισα τη γυναίκα του Σολομόνωφ, η οποία κρατούσε κάποιες χειρόγραφες σημειώσεις (γραπτά) στα Ρωσικά του Σολομόνωφ, τα οποία του έδωσαν υλικό για το διήγημα ΜΠΟΥΧΟΥΝΣΤΑ.

Εδώ μυθολογεί και πάλι ο Καραγάτσης, αφού πρώτα επινοεί ένα νέο όνομα στη θέση του ονόματος Λιάπκιν, ενώ αναφέρεται στον Ρώσο Νταβίντωφ. Βάζει από το 1941 τον Σολομόνωφ (Νταβίντωφ) να είναι διερμηνέας των Γερμανών, ενώ ξέρουμε ότι αυτό έγινε το 1943, γιατί στις 11 Σεπτεμβρίου 1943 οι Γερμανοί φέρνουν δυνάμεις από Α. Ευρώπη και επειδή συνθηκολόγησε η Ιταλία αναλαμβάνουν τη Θεσσαλία. Αναφέρει ότι ο Ρώσος έφυγε με τις δυο κόρες και η γυναίκα του έμεινε στη Λάρισα, ενώ ξέρουμε ότι έφυγε μαζί με την γυναίκα του και τις κόρες.

Το νόστιμο είναι ότι και ο Γιώργος Χατζηλάκος (Λαρισαίος, μακαρίτης τώρα), στο βιβλίο του "Από τα παραλειπόμενα του Μ. Καραγάτση" που αναφέρεται στις συζητήσεις που είχαν όταν έρχονταν στη Λάρισα μεταπολεμικά ο Καραγάτσης και η παρέα του τα έπιναν κουβεντιάζοντας σε ταβέρνα, ανακυκλώνει αυτά του Καραγάτση για τον Βασίλη Νταβίντωφ, δημοσιεύοντας φωτογραφία του γλυπτού (τερακότα) που έκανε ο Λαρισαίος Φιλόλαος Τλούπας μετά την αποχώρηση των Γερμανών από τη Λάρισα (Οκτώβριος 1944) με τη μορφή του Νταβίντωφ. Εδώ πρωτοταυτίζει τον Β. Νταβίντωφ με τον Λιάπκιν του Καραγάτση και τον Σολομόνωφ του Καραγάτση, λέγοντας "Το καλλιτέχνημα εκφράζει όχι μόνο τη μορφή αλλά και τον εσωτερικό κόσμο του Νταβίντωφ, διερμηνέα των Γερμανών και τύρανο των Λαρισαίων στα χρόνια της κατοχής". (Το γραπτό του Χατζηλάκου είναι σαν ένα γράμμα στο Φιλόλαο Τλούπα).

Συνεχίζει ο Χατζηλάκος σελ. 38: "ο γεωπόνος της παρέας αναφέρθηκε στον Λιάπκιν. Μας μίλησε για τις δραστηριότητες του Λευκορώσου εμικρέ στη Γεωργική Σχολή στη Λάρισα στα χρόνια της κατοχής, τότε που οι Γερμανοί άρπαξαν με το "έτσι θέλω" το κεντρικό κτήριο και τόκαναν νοσοκομείο - αναρρωτήριο. Οι νοσηλευόμενοι Ναζί, υπολείμματα της

στρατιάς που στραπατσαρίστηκε στο Στάλιγκραντ, τα έλεγαν με τον Λιάπκιν, που μιλούσε καλά τα Γερμανικά..." "Διερμηνέας των Γερμανών ο Βασίλη Βασίλιεβιτς Νταβίντωφ, ήρωας του Μυθιστορήματος του Μ. Καραγάτση "Συνταγματάρχης Λιάπκιν". Είχε και το καθήκον να συνοδεύει τους Γερμανούς αξιωματικούς από τη σχολή στο σιδηροδρομικό σταθμό και να φροντίζει για την επιβίβασή τους...". Είχε εγκαταλείψει τη δουλειά του στους στάβλους επιβητόρων της Σχολής... τέτοιο τέρας ο αγάριστος Ρώσος ο Τσαρικός". **"Ακολούθησε τους Ναζί στο φευγιό τους, τι απέγινε δεν ξέρουμε, δεν υπάρχουν μαρτυρίες. Λένε ακόμα πως κατάφερε να μεταναστεύσει στον Καναδά"**.

Αυτά αναμασά ο Χατζηλάκος χωρίς να μας λέει κάποιο τερατούργημα του «τέρατος» Νταβίντωφ στην Λάρισα ή ένα περιστατικό για το πως "έχωνε τα νύχια του στις σάρκες των Λαρισαίων". Αν η συνοδεία των Γερμανών ως τα τρένα είναι αυτό που στοιχειοθετεί κατηγορία,, θα γελάσουμε, διότι άλλοι που ήταν στο κρεβάτι με τους Ιταλούς (όπως η περίφημη Γόννη Κιρλή της Λάρισας) (ιδε σελ. 240 του Λαζ. Αρσενίου) θα' πρεπε να κρεμαστούν στην πλατεία της πόλης. Η τους διερμηνείς Ιταλών και Γερμανών στην Ελασσόνα Χουρίδη και Αυγουστή τι θάπρεπε να τους κάνουν; Αυτοί οι δύο έχουν γράψει τις αναμνήσεις τους σε βιβλία, ο δε Χουρίδης ζει ακόμα στη Θεσ/νίκη.

Ακόμη ο Χατζηλάκος δεν αναφέρει ποιοι λένε ότι ο Νταβίντωφ έφτασε στον Καναδά, παρότι με τηλέφωνό του πριν βγάλει το βιβλίο, μου ζήτησε ένα αντίγραφο του τεύχους 1 του περιοδικού μου ΑΝΤΙΔΩΡΟ που έβγαζα στον Τύρναβο όπου είχα συνέντευξη με τον Στέλιο Αναστασιάδη (γιο της γυναίκας του Νταβίντωφ) και με τον σπιτονοικοκύρη του Νταβίντωφ στην Φιλιππούπολη.

Για να μη μακρυγορώ ο Χατζηλάκος αυτός ήταν, αυτή την άποψη είχε και ως μακαρίτης "δεδικαίωται". Όμως τα γραπτά που μένουν οφείλουν να έχουν στοιχεία, περισσότερο αυτής της γενιάς που έζησε τα γεγονότα και μας άφησε στα σκοτάδια, με μόνο μία προτομή και εύκολα επίθετα χωρίς αποδείξεις.

Μένει το ερώτημα "γιατί έφυγε με τους Γερμανούς ο Νταβίντωφ;".

Ο Καραγάτσης δίνει μια απάντηση στη ΜΠΟΥΧΟΥΝΣΤΑ: **"το γιατί το καταλαβαίνει κανείς"**. Δηλαδή είχε λερωμένη τη φωλιά του όπως απλά λέμε.

Οι οικογένειά του υποστηρίζει ότι βρισκόταν σε αδιέξοδο και έφυγε από φόβο, πως δεν θα μπορούσε να αποδείξει ότι "δεν ήταν ελέφαντας". Ο Κώστας Κεκεμένης διευθυντής της Σχολής το 1943 υπέγραψε την απόσπαση του Νταβίντωφ από τη δουλειά του στη Σχολή, στην υπηρεσία

των Γερμανών ως διερμηνέα. Έχω στη διάθεσή μου δακτυλογραφημένο έγγραφο της 9 Νοεμβρίου 1943 υπογραμμένο από τον Κ. Κεκεμένη προς τον Β. Νταβίντωφ: "και σχετικής υμών υποδείξεως αποσπώμεν υμάς προσωρινώς εις τας εν λόγω αρχάς, ως διερμηνέαν της Γερμανικής Γλώσσας ... εφόσον παύση από διερμηνεύς διοιονδήποτε λόγον, θέλετε αμέσως επανέλθει εις την θέσιν σας, άνευ ετέρας διαταγής υμών".

Ο Κεκεμένης λοιπόν υποδεικνύει τον Νταβίντωφ στους Ναζί, ενώ θα μπορούσε και ο ίδιος να πάει διερμηνέας ως Γερμανοσπουδαγμένος και με Γερμανίδα γυναίκα. Η ζωή της οικογένειας Νταβίντωφ αναστατώνεται από αυτή τη διαταγή - απόσπαση. Ο γιος του Στέλιος που τότε ήταν περίπου 30 χρονών, συζητάει μαζί του τα ενδεχόμενα, 1) να πάει στους Γερμανούς, 2) να φύγει προς τις ανταρτοκρατούμενες περιοχές. Όμως η κοινή γνώμη της Λάρισας θεωρεί τον Νταβίντωφ, απριόρι, ως αντικομμουνιστή λόγω παρελθόντος, παρόλο που τα κορίτσια του ενεργοποιούνται στην ΕΠΟΝ. Έτσι είναι μονόδρομος η επιλογή.

Και τι συμπέρασμα έβγαλε ο κόσμος στη Φιλιπούπολη όπου έμενε; Αυτό που είπε στη συνέντευξη ο Δημήτριος Τσιντίκης (σπιτονοικοκύρης του πριν το 1940) "πήγε στην Γκεστάπο μάλλον από ιδεολογία το 1943. Αυτός τους κόκκινους τους είχε πολεμήσει. Όμως δεν έκανε κακό στην Φιλιπούπολη, σε κανένα, δεν ξέρω αλλού. Στη Σχολή τους ήξερε όλους ότι είχαν σχέση με το ΕΑΜ. Δεν κατέδωσε κανένα... η κόρη του η Μπούλα ήταν στην ΕΠΟΝ, εγώ ήμουν στο εφεδρικό (ΕΛΑΣ). Μάλιστα πριν φύγει για τη Γερμανία του είπε η οργάνωση (ΕΑΜ). "Μη φεύγεις κυρ. Βασίλη. Δεν τρέχει τίποτα. Θα σε προστατέψουμε". Όμως αυτός φοβόταν - σηκώθηκε κι έφυγε".

Και ο άλλος ο σπιτονοικοκύρης, όπου νοίκιαζε ο Νταβίντωφ το 1940-44 ο Μαντούκας Γιάννης (οδός Ρίζου 23 - Φιλιπούπολη) μου είπε σε συνέντευξη: "Ο Δαβίδωφ ήταν καλός άνθρωπος. Μάλιστα όταν φέραν 43 άτομα από το Ελευθέριο, ήρθαν οι μανάδες των παιδιών και κλαίγαν μπροστά εδώ στο σπίτι. Μου λέει ο Δαβίδωφ. "κυρ' Γιάννη θα προσπαθήσω να κάνω κάτι" Όμως δεν μπόρεσε, τους εκτέλεσαν στο ανάχωμα".

Αυτά είναι μαρτυρίες. Να σημειώσουμε ότι η Γεωργική Σχολή είχε παράδοση στο αριστερό κίνημα. Υπήρχε πριν το 1940 οργάνωση νεολαίας του ΚΚΕ στους σπουδαστές. Ως σπουδαστής πέρασε από τη σχολή ο Άρης Βελουχιώτης (τότε Μπάμπης Κλάρας) και ο αδερφός του.

Ο Γεωπόνος - οινολόγος Κώστας Κούσουλας που φοίτησε στη Γεωργική Σχολή, μου είπε τον Αύγουστο 2004 στη Ραψάνη στην εκδήλωση

για τον Καραγάτση, ότι: Ο Δαβίδωφ διακρινόταν για τη συμπάθεια που είχε στους σπουδαστές της Σχολής. Το ποτό ήταν μια Ρώσικη συνήθειά του, όμως δεν παραφέρονταν. Θυμάμαι μια φορά που έπιασαν κάποιους αριστερούς σπουδαστές, πριν από το 1940. Ο Δαβίδωφ στενοχωρήθηκε πολύ και τους πήγε τσιγάρα στο κρατητήριο.

Πήρα και τη γνώμη του επιτίμου προέδρου της Ισραηλιτικής κοινότητας Λάρισας κ. Εσδρά Μωυσή για το αν υπάρχει κατηγορία κατά του Δαβίδωφ από την πλευρά της πολύπαθης εβραϊκής κοινότητας που οι Ναζί τους συγκέντρωσαν στις 24 Μαρτίου 1944 και τους πήγαν στα στρατόπεδα του θανάτου όπου εξοντώθηκαν 219 άτομα. Για τον Δαβίδωφ δεν έχουν κάτι που να τον βαρύνει, ήταν η απάντηση.

Μένει η βαρύτερη κατηγορία του Ρίζου Μπόκοτα, ότι ο Νταβίντωφ «κάρφωσε» για την Δήμητρα Τσάτσου, που συνελήφθη με πολύγραφο στη Λάρισα και οι Γερμανοί την βασάνισαν και στο τέλος την εκτέλεσαν. Ο Μπόκοτας και στην εφημερίδα ΛΑΡΙΣΑ το 1979 έγραψε τις απόψεις του και βιβλίο έβγαλε, κατηγορώντας τον Νταβίντωφ ως "τρόμο" και βασανιστή. Δεν ερεύνησε όμως την άλλη άποψη (ιδέ σημ. 4).

Όμως, εύστοχα ο δημοσιογράφος Κώστας Περραιβός έγραψε στις 12 Μαρτίου 1979 στη ΛΑΡΙΣΑ: Γιατί ο Ρίζος Μπόκοτας, που ήταν και υποψήφιος βουλευτής της ΕΔΑ, δεν πήγε στη ρώσικη πρεσβεία στην Αθήνα να καταθέσει καταγγελία κατά του Νταβίντωφ. Αν γίνονταν αυτό τότε" το θεό πατέρα να είχε ο Νταβίντωφ, δεν θα απέφευγε τη σύλληψη και το κάθισμα στο σκαμνί" οπότε ο Μπόκοτας θα μπορούσε "ως μάρτυρας κατηγορίας να τον στήσει στον τοίχο ή στα ισόβια".

Σ' αυτό το ερώτημα και ο Χατζηλάκος τι θα απαντούσε;

Ας σταματήσουμε λοιπόν εδώ με το θέμα Λιάπκιν - Νταβίντωφ.

Εδώ αξίζει να αναφερθούμε και σε μια δίκη που έγινε στην Κέρκυρα το 1934, με αφορμή ένα διήγημα του Μ. Καραγάτση που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΟ ΒΗΜΑ των αδερφών Δαφνή (φύλλο 8-4-1934) με τίτλο ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ ΘΕΟΣ. Αναφέρονταν σε ένα αιρετικό για την Εκκλησία θέμα, σαρκικό έρωτα του Χριστού με την Μαρία Μαγδαληνή. Στην ίδια εφημερίδα δημοσιεύονταν βαρυσήμαντο πολιτικό άρθρο του Ελευθέριου Βενιζέλου, τότε στην αντιπολίτευση. Ο Δεσπότης Κερκύρας Αλέξανδρος ξεσήκωσε τον κόσμο, κάνοντας μεγάλο θέμα το "βλάσφημο" διήγημα μηνύοντας τους εκδότες, ως εκπρόσωπος του Χριστού. Η δίκη έγινε γρήγορα τον Μάιο του ίδιου έτους και καταδικάστηκαν οι εκδότες σε 11.500 δραχμές που τότε άξιζαν όσο ένα αυτοκίνητο Μερσεντές. Ο Καραγάτσης δεν παρέστη στη δίκη, παρόλο που πήγαινε συχνά στην Κέρκυρα κάνοντας εμπόριο σιταριού με τον μεγαλύτερο αδερφό του, ενώ

ο αδερφός του Τάκης Ροδόπουλος τότε ήταν υφυπουργός Στρατιωτικών (και βουλευτής από το 1932). Ούτε η μύνηση ανέφερε τον συγγραφέα.

Ο Δεσπότης είναι φυσικό ότι θα το έμαθε έστω και αργά γιαυτό και δεν μήνυσε τον συγγραφέα (και στο εφετείο καταδικάστηκαν οι εκδότες). Το κείμενο του Καραγάτση προκάλεσε την αντίδραση ή μάλλον έδωσε την ευκαιρία για αντίδραση, ενώ στόχος του Δεσπότη και των άλλων αντιβενιζελικών ήταν να φιμωθεί η νέα εφημερίδα που έδινε βήμα στον Βενιζέλο να προβάλλει τις απόψεις του, (ο Καραγάτσης ήταν συμφοιτητής με τον έναν εκ των εκδοτών). Το διήγημα αυτό ο συγγραφέας δεν το συμπεριέλαβε σε συλλογή διηγημάτων απ' ότι γνωρίζω, όσο ήταν εν ζωή. Πρόσφατα το διήγημα μπήκε στο βιβλίο ΝΕΑΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ του Μ. Καραγάτση, που εξέδωσαν οι κληρονόμοι του στις εκδόσεις ΕΣΤΙΑ (σελίδες 463-467). Στην εισαγωγή του βιβλίου αυτού ο Βαγγ. Αθανασόπουλος, γράφει ότι ο Καραγάτσης «Παρουσιάζει μια ψυχαναλυτική εξήγηση του φαινομένου της αγιότητας, σύμφωνα με την οποία η εμπειρία του σωματικού πάθους αποτελεί προϋπόθεση - αλλά και εχέγγυο - της υπέρβασης του πνευματικού...».

Αν αναρωτιέστε, όχι ο Καραγάτσης δεν ζήτησε συγγνώμη ούτε από το Χριστό ούτε από τη Μαγδαληνή.

Σημειώσεις

1. Στην Ελλάδα ο Νταβίντωφ έρχεται το 1919. Στη Λάρισα το 1923. Είχε γεννηθεί στη Ρωσία το 1888.

2. Ο Φιλοποίμην Τζουλιιάδης, σύζυγος της Ροδόπης Ροδοπούλου (19 χρόνια μεγαλύτερη του Καραγάτση) ήταν πρώτα καθηγητής στη Αβερλώφειο Γεωργική Σχολή Λάρισας 1914-15, μετά υποδιευθυντής 1915-18 και Διευθυντής 1918 ως 1940, και 1941-1943. Στη Λάρισα λέγανε ότι έπασχε από νόσημα γι αυτό δεν μπορούσε να κάνει παιδιά. Η Ροδόπη πέθανε το 1937, ένα χρόνο μετά τη γέννηση της Μαρίνας της κόρης του Καραγάτση.

3. Ο Κώστας Κεκεμένης διευθυντής από το 1943 της Γεωργικής Σχολής είχε σπουδάσει στη Γερμανία και είχε Γερμανίδα γυναίκα και 3 παιδιά. Ήταν Γεωπόνος.

Όταν γύρω στο 1973 ήρθε η Βέρα η μικρή κόρη του Νταβίντωφ στη Λάρισα, από τον Καναδά, ο Κεκεμένης το έμαθε και τη συνάντησε στον Πλαταμώνα και με κλάματα ζήτησε να τον συγχωρέσει γιατί έγινε αιτία αυτός με την διαταγή του, να χαλάσουν τη ζωή τους.

Η Βέρα του είπε, περασμένα ξεχασμένα.

4. Για τη σύλληψη της Δήμητρας Τσάτσου, δικηγόρος της Λάρισας μου είπε, ότι ευθύνεται ένας Λαρισαίος γαλατάς που την ποθούσε ερωτικά και αυτή τον απέρριπτε. Αυτός την κάρφωσε. Και ο Γεωπόνος Ιούλιος Βοριόδης, γράφει το ίδιο

στην εφ. ΛΑΡΙΣΑ το 1979, και ο Δαμιανός Βουλγαράκης στο βιβλίο του "Δήμητρα Τσάτσου".

5. Η Μαρίνα Καραγάτση, κόρη του συγγραφέα, σε μια επίσκεψη στον Τύρναβο για Ημερίδα προς τιμή του Καραγάτση, επί δημαρχίας Δημ. Κουγιώνη, μου είπε ότι ο Καραγάτσης σαν πατέρας ήταν δύσκολος γιατί το γράψιμο τον απασχολούσε συνεχώς, και όταν έγραφε ένα βιβλίο ήθελε ησυχία και κλείνονταν στον εαυτό του. Προς τους άλλους ήταν ένας πολύ κοινωνικός άνθρωπος, ιδίως με τους φίλους του στο καφενείο της Άνδρου, του νησιού της γυναίκας του.

Είχε μια στολή, όπως του Λιάπκιν, που τη φορούσε (ο Καραγάτσης) σε μια αποκριάτικη βραδιά μεταμφιεσμένων. Η φωτογραφία μ' αυτή τη στολή υπάρχει στο εξώφυλλο της έκδοσης του Λιάπκιν τώρα.

6. Η μικρότερη κόρη του Νταβίντωφ η Βέρα (ψυχολόγος) έχει δύο παιδιά (γιο και κόρη) στις ΗΠΑ.

7. Στην εκδήλωση στη Ραψάνη παραβρέθηκε και η Χαρούλα κόρη του Στέλιου Αναστασιάδη, προγόνου του Νταβίντωφ, με τον σύζυγό της.

8. Ο Νταβίντωφ, κατά μαρτυρίες, πριν παντρευτεί την Ελληνίδα Χαρίκλεια, σχετίστηκε με μια άλλη Ελληνίδα, η οποία ζούσε ακόμα τον Αύγουστο του 2004.

9. Το θετικό ρόλο του Δαβίδωφ στην υπόθεση Τσιγγάνε, παρουσιάζει ο Λαζ. Αρσενίου στη σελ. 122 του Β' τόμου του έργου *Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ*".

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Μ. Καραγάτση "Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΛΙΑΠΚΙΝ". ΕΣΤΙΑ
2. Μ. Καραγάτση «ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ» ΕΣΤΙΑ
3. Μ. Καραγάτση, «ΤΑ ΝΕΑΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ» ΕΣΤΙΑ.
4. Γιώργου Χατζηλάκου "Από τα παραλειπόμενα του Μ. Καραγάτση" εκδ. έλλα, Λάρισα, 2001, σελ. 62
5. Ιουλίας Κανδύλα "Η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή Λάρισας" εκδ. έλλα, Λάρισα
6. Βασ. Χουρίδη: ΚΑΤΟΧΗ (γεγονότα 1941-1944 στην Ελασσόνα), Θεσ/νίκη 1985.
7. Γεωργίου Αυγουστή, «ΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΜΝΗΜΕΣ 1943-1944», Ελασσόνα 1997.
8. Γ. Χατζηλάκου "Οιδιπόδειο σε παραλλαγή", εκδ. ΕΣΤΙΑ, Αθήνα 1998
9. Ρίζου Μπόκοτα: "Λιάπκιν Ο ΤΡΟΜΟΣ". εκδ. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα 1987, σελ. 96
10. Δαμιανού Βουλγαράκη: ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΣΑΤΣΟΥ, έκδοση Πολιτιστικός Οργαν. Δήμου Λάρισας, 1992, σελίδες 48.
11. Μάκης Λαχανάς: Περιοδικό ΣΠΑΡΜΟΣ.
12. Λάλος Παύλος: περιοδικό ΑΝΤΙΔΩΡΟ, τεύχος 1, 1992 Τύρναβος.
13. Λάζαρου Αρσ. Αρσενίου: Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ τόμος Β' τρίτη έκδοση ΕΛΛΑ Λάρισα σελ. 486.
14. Περιοδικό ΣΤΙΓΜΕΣ, Λάρισα τεύχος Νοεμ. 1987, άρθρο Κώστα Δήμιτσα "Μαρίνα Καραγάτση".
15. Περιοδικό ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Αθήνα, τεύχος 25 Ιαν. 1979.
16. Εφημερίδα ΛΑΡΙΣΑ, εβδομαδιαία, 1979 φύλλα 12 Φεβρ., 5 Μαρτ., 19 Μαρτ, 26 Μαρτ, 2 Απρ, 9 Απρ, 16 Απρ, 7 Μάη, 14 Μάη, 21 Μάη.
17. Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Μάρτιος 1983, άρθρο του Κ. Σταματίου.